

Opstanding

Onderweg kan er veel gebeuren. Dat hoorde u zojuist bij de Emmaüsgangers die huiswaarts keerden vanuit Jeruzalem, maar we weten het ook door wat zich afgelopen week in Brussel afspeelde. Onderweg naar werk, school, vakantiebestemming, zakenoverleg blijkt je jezelf opeens op de grond van een vertrekhal aan te treffen met een brandende capuchon en verschroeiide haren. Als je dat kunt navertellen behoor je tot de gelukkigen. Onderweg zijn ook de talloze vluchtelingen, tussen Griekenland en Turkije heen en weer gestuurd, bij Macedonië tegengehouden, in overvolle kampen geparkeerd. Twee Syrische broers in Istanbul zoeken manieren om te overleven tot er uitzicht komt. De een scharrelt zich de dag door en kan de onrust redelijk van zich af laten glijden. De ander niet, hij wil weg, er moet iets gebeuren. Hij gaat alleen de oversteek maken, Inshallah lukt het. Hij vindt een manier, maar hij komt Griekenland niet in, en moet terug. Terug naar af.

Allemaal onderweg. Wij ook, op onze manier, en iederorst wat hij/zij te dragen heeft. Dat lijken soms zo andere proporties maar het gaat onvermijdelijk ook over leven of dood, over levenslust of beknelling, maar dan in een niet-gewelddadige context. Het maakt een groot verschil hoe je er mee omgaat, zoals bij die broers. Al durf ik niet te zeggen wat je verder helpt, de onrust van de een, of de gelatenheid van de ander. Van premier Rutte en vele anderen tekende ik de afgelopen dagen de woorden op 'we laten de angst niet regeren'. Anderen waarschuwen voor moedeloosheid, want wat kunnen we nu eigenlijk echt uitrusten tegen zulk geweld. Op Schiphol werd een vrouw, klaar om het vliegtuig in te stappen, gevraagd hoe dat nu was, zo kort na die aanslag in Brussel. Ze antwoordde: 'ik reis met God, mij kan niets gebeuren.' Het irriteerde me. Natuurlijk kon ook haar alles gebeuren! Doe je ogen maar open! Het is een akelige wereld op dit moment! Maar die vrouw glimlachte alsof ze wel vermoedde dat journalist en televisiekijker daar niets van gingen begrijpen. Bij nader inzien denk ik haar toch wel te kunnen volgen. Zingen we hier ook niet 'mijn herder is de Heer, nooit zal het mij aan iets ontbreken'? Haar geloofsbelijdenis klonk alleen zo zonder compassie. Bijna eigen schuld dikke bult. Het komt voor mij nogal nauw hoe je dit vertrouwen verwoordt. Hoe rotsvaster des te meer vragen ik krijg. Maar hoe moet dat dan met Pasen? zult u zich nu afvragen. Dat gaat bij uitstek over vertrouwen, tegen alle angst en moedeloosheid in. Mij is duidelijk dat vertrouwen steeds weer opgedolven moet worden, want er is veel te veel dat dit vertrouwen ook steeds weer belaagd.

Lucas is wat dat betreft een begripvolle evangelist en daarom een goede reisgenoot in deze dagen. Hij bouwt zijn paasverhaal op uit aarzelende stappen. Lucas lijkt goed te begrijpen dat zijn lezers niet zomaar 'alleluja' zullen uitroepen. Of zoiets als 'ik reis met God, mij kan niets gebeuren.' Zo houden de leerlingen van Jezus de eerste berichten over de opstanding van Jezus voor onzin, zotteklap, ijdel geklets, zo staat in de vertalingen. Natuurlijk weten die drie vrouwen niet meteen wat ze gezien hebben. Er is immers alleen een leeg graf. Ze hebben welbeschouwd niets gezien. Al spreken die engelen van opstaan en leven. Maar de vrouwen worden niet geloofd. Dus gaat Petrus zelf kijken, en ook hij zag alleen de linnen omwindselen. Hij ging verbaasd terug naar huis. Later die dag keren nóg twee mannen naar huis. Ze waren naar Jeruzalem gegaan voor Pesach. Ze hadden een feest verwacht, rond hun leermeester die zo bevlogen kon spreken en zoveel mensen genas. Pesach, het feest van de uittocht, door het water heen, bevrijd van de onderdrukkers. Stel je voor dat bevrijding ook nú gevierd kon worden. Dat de romeinen zouden verdwijnen. Jeshua/Jezus had het begin kunnen zijn. Maar het was anders gelopen. Hij was gevangen genomen en uit de weg geruimd. Zijn aanhangers moesten vrezen en wegwezen. En dan de jongste berichten over dat hij gezien zou zijn. Het is triest wanneer verdriet tot waanvoorstellingen leidt. Ontredderd keren Kleopas en vriend huiswaarts. Want ze hadden zo gehoopt.

Dan voegt zich een derde persoon bij hen. Die hoort hun verwarring aan, en geeft antwoord. Nou ja, antwoord. Hij had ook meteen kunnen zeggen, zie dan, ik ben het. Maar dat doet hij niet. De onbekende tochtgenoot herinnert hen aan de traditie, naar de boeken van Mozes en de Profeten. Stond het daar al niet geschreven? Dat de Messias moest lijden en dan zijn heerlijkheid zou binnengaan? De onbekende haalt de windselen van die overbekende geschriften af en toont hun de betekenis van die overleveringen. De bevrijding, die nieuwe wereld komt niet via machtsgrepen en geweld. Die komt alleen

door gerechtigheid, naastenliefde, solidariteit. Ja, dat zijn grote woorden. Ze klinken bijna sleets, maar ze blijven de basis van de joodse en christelijke levensvisie. Ga maar na: wat haalt je uit je woede en onmacht als je de reportages over Brussel leest? Wat werkt constructief, de-escalerend en geeft nieuw perspectief? Dat zijn de zinnetjes als 'en toen pakte iemand mijn hand en sleurde me mee de hal uit'. 'In een reflex renden mijn collega's en ik naar buiten om gewonden bij te staan.' 'Ik heb mijn trui aan een vrouw gegeven.' Dergelijke ontferming en solidariteit stelde Jezus weer centraal. En had daar iets voor over. Hoon, verdachtmakingen, arrestatie, marteling, dood. Dat bedoelt de Schrift met de weg van alle zaad. Dat is sterven om te leven. Door de diepten van het water heen om aan de andere kant weer land onder je voeten te voelen. Delen om heel te worden. Jezelf te verliezen om een wereld te winnen. Voor Lucas geen opstanding buiten deze boodschap om. Hier begint het, hier gebeurt het dat leven weer een kans krijgt. Dat de dood niet het laatste woord heeft.

Maar traag van hart zijn Kleopas en zijn vriend. Nog blijven het dode letters - helder uitgelegd, maar toch. Tot het kwartje valt. In het paasverhaal gebeurt het op het moment dat Jezus het brood breekt. Maar gebeurt dat niet elke dag opnieuw, in talloze huizen, aan talloze tafels? Waardoor werd dit gebaar nu opeens een *eyeopener*? Het kan niet anders zijn dan dat in dit gebaar schriftuitleg, herinnering aan drie dagen geleden en alles wat er daarna gebeurde, opeens samenvallen. In dat alledaagse breken van het brood herkennen Kleopas en zijn metgezel de weg die Jezus ging, van zichzelf offeren voor zijn idealen, in vertrouwen op zijn Vader, om zo mensen op het spoor van nieuw leven te zetten. Het overkomt hen zelf te plekke. Hun beleving kantelt van machteloosheid naar mogelijkheden. Van dood naar leven. En precies op dat moment verdampt Jezus. Maar de boodschap is verstaan. Daar ging het om. De ontredde verdwijnt. Een vuur wordt aangestoken in hen. Ze durven weer te vertrouwen in alles wat Jezus hen had voorgeleefd. Dat er geen grenzen zijn voor wie in Gods liefde gaat staan, voor wie met een open hart en een open oog leeft. Die zal zich verbinden met anderen en daarin het leven zien overwinnen op alles wat het beknot of dood doet lijken.

Tegen alle moedeloosheid en angst in klinkt vandaag ons geloof in het leven, in de goedheid die mensen elkaar kunnen bieden, en het voorbeeld dat Jezus daarin stelde. 'Ik reis met God', ik zou het nog steeds niet zo zeggen, maar herken die God in de ontferming die we elkaar kunnen bieden. In het televisieprogramma De Nieuwe Wereld zag ik een voorbeeld daarvan. Een man, Mahmoud Tighadouini, vertelde over zijn radicalisering in de islam. Hoe hij thuis als jongen wel islamitisch werd opgevoed, maar niets over de achtergrond van de gewoonten, plichten en rituelen. In Nederland was hij een Marokaan, in Marokko was hij een Nederlander. Hoorde hij dan nergens bij? Zo raakte hij ontvankelijk voor de verhalen van jihadisten. Die hem een identiteit gaven en zijn godsdienstige traditie een inhoud. Maar, vertelde hij: "Toen ik vorig jaar in het ziekenhuis lag voor mijn chemokuur, en ik twee chirurgen over mij hoorde praten, en vooral de vrouwelijke chirurg die met haar hand op mijn voorhoofd telkens wreef omdat de dosering chemo heel zwaar viel, toen bedacht ik mij ineens, waarom zou ik deze mensen moeten haten, die de ongelovigen voorstellen, wat hebben zij mij aangedaan? Ik keek die mensen recht in de ogen en zag gewoon twee mensen die mijn leven wilden redden. Als moslim dacht ik, wie heeft mij dit nou geleerd, dat ik mezelf zo haatvol moet maken om deze mensen te haten. Omdat zij iets anders geloven dan ik, of misschien omdat zij helemaal niet geloven." (<http://tvblik.nl/ikonhuis-de-nieuwe-wereld/20-maart-2016>).

Over die omkering gaat pasen. Dat inzicht, die nieuwe hoop, is opstanding. Vanochtend klinkt de uitnodiging aan ons om ook op te staan. Opstaan in deze traditie van solidariteit en ontferming. Omdat ook wij mensen zijn die onderweg het spoor bijster kunnen raken, die vast kunnen lopen in politiek onvermogen of uitzichtloosheid. Soms daagt inzicht. Dan worden blinde ogen opeens geopend. Dan wordt een leeg graf tot een inspirerend uitzicht. Dood wordt leven. Dan krijgt die oude belofte 'ik zal met je meegaan', 'ik zal bij je zijn tot de einden der aarde' opeens gestalte. In een tochtgenoot die met je oploopt, een ontmoeting die hoop geeft. Dat is opstanding. Zalig Pasen.

Mirjam Wolthuis
mirjam.wolthuis@icloud.com